

ชื่อวิทยานิพนธ์   บทบาทของหัวหน้าหอผู้ป่วยที่เป็นจริง และที่คาดหวัง ตามการรับรู้ของ
หัวหน้าหอผู้ป่วย ผู้บังคับบัญชา และผู้ใต้บังคับบัญชา โรงพยาบาลศูนย์
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ สังกัดกระทรวงสาธารณสุข

ชื่อผู้ทำวิทยานิพนธ์   นางสาวคนธ์ แก้วอ่อน
คณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์บุศรา กาญจนบัตร)

..... กรรมการ
(อาจารย์วรรณภา นิवासะวัต)

..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์วรรณชนก จันทขุม)

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงบรรยาย มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาบทบาทของหัวหน้าหอผู้ป่วยที่เป็นจริงและที่คาดหวังตามการรับรู้ของหัวหน้าหอผู้ป่วย ผู้บังคับบัญชาและผู้ใต้บังคับบัญชาโรงพยาบาลศูนย์ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ สังกัดกระทรวงสาธารณสุข กลุ่มตัวอย่างคือหัวหน้าหอผู้ป่วย ผู้บังคับบัญชาและผู้ใต้บังคับบัญชาในโรงพยาบาลอุดรธานี โรงพยาบาลขอนแก่น โรงพยาบาลมหาราชนคร-ราชสีมา และโรงพยาบาลสรรพสิทธิประสงค์อุบลราชธานี จำนวน 359 คน ผู้ใต้บังคับบัญชาใช้การสุ่มแบบแบ่งเป็นชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) สำหรับหัวหน้าหอผู้ป่วยและผู้บังคับบัญชา ศึกษาจากประชากรทั้งหมด เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย 3 ส่วน ส่วนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไป ส่วนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับการประเมินบทบาทที่เป็นจริงและที่คาดหวังของหัวหน้าหอผู้ป่วย และส่วนที่ 3 ปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะในการปฏิบัติบทบาทของหัวหน้าหอผู้ป่วย ผู้วิจัยได้นำเครื่องมือไปตรวจสอบความตรงตามเนื้อหาโดยผู้ทรงคุณวุฒิ และหาความเที่ยงโดย ใช้สูตรสัมประสิทธิ์อัลฟาครอนบาค (Cronbach's alpha coefficient) ได้ค่าสัมประสิทธิ์ความเที่ยงทั้งชุด 0.95 แต่เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านบริหารบริการพยาบาล ด้านวิชาการ และด้านบริการ ได้ค่าสัมประสิทธิ์ความเที่ยงเท่ากับ 0.92, 0.95 และ 0.98 ตามลำดับ การวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ (SPSS/PC+) หาค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ในบทบาทของหัวหน้าหอผู้ป่วยที่เป็นจริงและที่

คาดหวังตามการรับรู้ของหัวหน้าหอผู้ป่วย ผู้บังคับบัญชาและผู้ใต้บังคับบัญชาเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของบทบาทที่เป็นจริงและที่คาดหวังด้วยการทดสอบค่าที (t-test) และเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยการรับรู้ของบทบาทที่เป็นจริงและที่คาดหวังของหัวหน้าหอผู้ป่วยระหว่างหัวหน้าหอผู้ป่วย ผู้บังคับบัญชาและผู้ใต้บังคับบัญชาด้วยสถิติทดสอบเอฟ (F-test) ในการวิเคราะห์ความแปรปรวน (ANOVA) และใช้สถิติ LSD ทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ ผลการวิจัยพบว่า

1. หัวหน้าหอผู้ป่วยและผู้บังคับบัญชารับรู้บทบาทที่เป็นจริงและที่คาดหวังของหัวหน้าหอผู้ป่วย โดยรับรู้ที่ หัวหน้าหอผู้ป่วยได้ปฏิบัติจริงอย่างสม่ำเสมอด้านบริหารบริการพยาบาล ด้านวิชาการ และด้านบริการ ในเรื่องการจัดเจ้าหน้าที่ขึ้นปฏิบัติงานภายในหอผู้ป่วยให้เพียงพอตลอด 24 ชั่วโมง การจัดประชุมพิเศษให้เจ้าหน้าที่และการกำหนดให้มีการจําแนกประเภทผู้ป่วย และทั้งคาดหวังให้ปฏิบัติในเรื่องเดียวกันอย่างสม่ำเสมอส่วนผู้ใต้บังคับบัญชามีการรับรู้ที่หัวหน้าหอผู้ป่วยปฏิบัติจริงอย่างสม่ำเสมอในเรื่องการจัดระบบมาตรการป้องกันความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นภายในหอผู้ป่วย การจัดประชุมพิเศษเจ้าหน้าที่ และการกำหนดให้มีการจําแนกประเภทผู้ป่วยและคาดหวังให้ปฏิบัติในเรื่องเดียวกันอย่างสม่ำเสมอ การรับรู้ของทั้ง 3 กลุ่มว่าหัวหน้าหอผู้ป่วยปฏิบัติเป็นบางครั้งในเรื่องการจัดห้องพักรักษาให้กับเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานในเวรบายดึกเพียงพอและปลอดภัย การริเริ่มทำวิจัยร่วมกับเจ้าหน้าที่ภายในหอผู้ป่วย การสรุปผลของการปฏิบัติการพยาบาลของผู้ป่วยแต่ละรายก่อนจำหน่ายออกจากโรงพยาบาล และการประเมินแหล่งประโยชน์ในชุมชนที่ผู้ป่วยอาศัยอยู่เพื่อส่งต่อให้ได้รับการดูแลอย่างต่อเนื่องกับศูนย์ Home Health Care และทั้ง 3 กลุ่มคาดหวังให้ปฏิบัติในเรื่องเดียวกันอย่างสม่ำเสมอ

2. การรับรู้ต่อบทบาทของหัวหน้าหอผู้ป่วยที่เป็นจริง และที่คาดหวังระหว่างกลุ่มหัวหน้าหอผู้ป่วย ผู้บังคับบัญชาและผู้ใต้บังคับบัญชาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $\alpha = 0.05$ ทั้งสามด้านคือ ด้านบริหารบริการพยาบาล ด้านวิชาการและด้านบริการ

3. หัวหน้าหอผู้ป่วย ผู้บังคับบัญชาและผู้ใต้บังคับบัญชา รับรู้บทบาทของหัวหน้าหอผู้ป่วยที่เป็นจริงแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $\alpha = 0.05$

4. หัวหน้าหอผู้ป่วย ผู้บังคับบัญชาและผู้ใต้บังคับบัญชา รับรู้บทบาทที่คาดหวังของหัวหน้าหอผู้ป่วยแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $\alpha = 0.05$

5. ปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะในการปฏิบัติบทบาทของหัวหน้าหอผู้ป่วย จากการรับรู้ทั้ง 3 กลุ่ม พบว่า ในด้านบริหารบริการพยาบาล มีปริมาณงานมากอัตรากำลังไม่เพียงพอทำให้การบริการล่าช้าและขาดคุณภาพ ด้านวิชาการ ไม่สามารถจัดวิชาการได้ตามแผนที่กำหนดไว้และขาดการริเริ่มทำวิจัย ส่วนด้านบริการ มีผู้ป่วยหนักกระจายอยู่ตามตึกสามัญเป็นจำนวนมากบริการไม่ทั่วถึง และเสนอแนะว่า ควรจัดประชุมร่วมกับบุคลากรอื่นๆ เพื่อพัฒนาระบบงานรวมทั้งจัดอบรมด้านบริหารก่อนเลื่อนตำแหน่งเป็นหัวหน้าหอผู้ป่วย